Teknologiateollisuus

10.4.2025

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Teollisuuspoliittinen selonteko

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi valtioneuvoston teollisuuspoliittisesta selonteosta. Teknologiateollisuus oli vahvasti mukana teollisuuspoliittisen strategian valmistelussa ja allekirjoittanut toimi työn ohjausryhmän varapuheenjohtajana.

Teknologiateollisuus on Suomen suurin toimiala, jonka yritykset vastaavat yli puolesta Suomen tavara- ja palveluviennistä ja noin kahdesta kolmasosasta yksityisen sektorin tutkimus- ja kehitysinvestoinneista. Teknologiateollisuus työllistää suoraan 340000 työntekijää ja välilliset työpaikat huomioiden joka neljännen työntekijän Suomessa.

Teollisuus kasvaa, mutta ei tarpeeksi Suomessa. Suomea teollisuuden toimintaympäristönä on parannettava merkittävästi, jotta suomalaiset ja kansainväliset yritykset päättävät jatkossa investoida enemmän Suomeen ja kasvaa Suomessa. Valtion on välttämätöntä toteuttaa politiikkatoimenpiteitä, joilla Suomen houkuttelevuutta parannetaan.

Maailmantalous on voimakkaassa murroksessa, johon vaikuttavat kasvavat kauppa- ja geopoliittiset jännitteet, digitaalisen talouden erittäin nopea kasvu, kamppailu teknologiajohtajuudesta ja kriittisistä raaka-aineista, sekä ilmastonmuutos. Yhdysvaltojen lähes kaikkiin sen kauppakumppaneihin kohdistamat tullitariffit muuttavat maailmankauppaa ja taloudellisten keskittymien välisiä suhteita nopeasti ja pitkäkestoisesti. Toimenpiteiden ennalta-arvaamattomuus vaikuttaa lykkäävästi investointipäätöksiin yrityksissä. Uudessa tilanteessa on entistäkin tärkeämpää varmistaa Suomessa toimivien yritysten toimintaedellytykset ja kasvumahdollisuudet. On kyettävä vastaamaan kansainväliseen valtiontukikilpailuun ja torjumaan siitä aiheutuvia kilpailuvääristymiä. On vahvistettava Euroopan talousalueen toimivuutta ja resilienssiä sekä muodostettava vapaakauppaan perustuvia uusia kumppanuuksia Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa.

EU:n uuden komission toimintaohjelmassa korostuvat Euroopan teknologisen jälkeenjääneisyyden umpeen kurominen (”closing the innovation gap”), vähähiilisyyden edistäminen yritysten kilpailukyky säilyttäen, sekä Euroopan resilienssin vahvistaminen. EU:n kilpailukyvyn parantamisessa tulee tähdätä nimenomaan Euroopassa toimivien yritysten aidon kilpailukyvyn vahvistamiseen. EU:n rahoituksen tulee olla kilpailullista. Kansallisten valtiontukien käyttö tulee olla myös kilpailullista ja rajoittaa ne EU:n sisämarkkinoita mahdollisimman vähän vääristäviin instrumentteihin.

EU:n kriittisiksi luokittelemista kymmenestä teknologiasta EU on globaalisti kärjessä ainoastaan mobiiliverkoissa, joka on Suomen erityisvahvuus. Tätä vahvuutta tulee vahvistaa entisestään ja sen ympärille rakentaa vahvoja digitaalisen osaamisen sektoreita. Teknologiateollisuuden viime keväänä julkaisema kunnianhimoinen puolijohdealan kasvustrategia tukee osaltaan tämän tavoitteen toteutumista. Tekoäly tulee nostaa keskeiseen rooliin kaikkien teknologioiden kehittämisessä. Julkiset investoinnit teknologiainfrastruktuuriin tulee toteuttaa siten, että ne tuottavat maksimaalisen hyödyn teollisuuden kasvulle ja uudistumiselle.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Puolustusteollisuuden poikkeava toimintaympäristö ja EU:n kasvava painoarvo tulee huomioida teollisuuspolitiikassa. Ala on erittäin säännelty, protektionistinen ja poliittinen. Loppuasiakkaana ovat valtiot, joiden hankinnoista yritykset ovat riippuvaisia. Puolustusteollisuuden kansainvälinen markkina toimii omanlaisella dynamiikallaan, eikä EU:n sisämarkkinoita lainsäädännöstä huolimatta ole. Alalle on ensiarvoisen tärkeää, että Suomi ajaa toimivia sisämarkkinoita sekä tasapuolisia toimintaolosuhteita myös puolustussektorilla, sekä edistää Government-to-Government-kauppatapaa.

1. Investointien houkuttelu Suomeen

Suomalaiset yritykset kehittävät kestävää huippuluokan teknologiaa, tuotteita ja palveluja, mutta joutuvat kamppailemaan markkinoista kansallisia valtiontukia vastaanottavien eurooppalaisten, kiinalaisten ja amerikkalaisten yritysten kanssa. Epäterve kilpailuasetelma jatkuu tulevien vuosien aikana. Valtion on kyettävä toimenpiteisiin Suomeen kohdistuvien investointien lisäämiseksi.

- Jatketaan puhtaan siirtymän investointitukea ja investointien jälkikäteistä verotukea vuoden 2025 jälkeen.
- Kannustetaan pk-yrityksiä investoimaan mahdollistamalla niille puhtaan siirtymän investointien 25 % ylipoisto verotuksessa.
- Ohjataan valtion investointinyrkki toimimaan proaktiivisesti hyödyntäen yritysten osaamista. Sen tulee identifioida kansainvälisiä yrityksiä, joiden halutaan investoivan Suomeen ja tarjota näille korkealaatuinen viranomaistuki esimerkiksi maanhankintaan, luvitukseen, kaavoitukseen, liikenneyhteyksiin, energian saantiin sekä työntekijöiden rekrytointiin ja koulutukseen.
- Tuetaan synergisten, kiertotaloutta vauhdittavien teollisten keskittymien syntymistä muodostamalla kaavoitettuja ja luvitettuja teollisuuspuistoja.
- Tehdään datateollisuudesta uusi vahva teollisuudenala Suomeen huolehtimalla investointiedellytyksistä sekä houkuttelemalla kv. toimijoiden energiatehokkaiden datakeskusten tutkimus- ja innovaatiotoimintaa Suomeen. Pidetään datakeskusten sähkövero EU-minimitasolla edellyttäen, että datakeskukseen investoiva taho investoi samalla puhtaan energian tuotantoon vähintään oman kulutuksensa verran, datakeskuksen hukkalämpö hyödynnetään, datakeskus sijoittuu kantaverkon näkökulmasta järkevästi ja se kykenee toimimaan sähköverkon kuormitusta tasaavana elementtinä.
- Pidetään huoli kaivosteollisuuden investointiedellytyksistä ja sähköistymisestä säilyttämällä se alemmassa sähköveroluokassa. Kaivosteollisuus tuottaa suurimman osan Suomessa tarvittavista kriittisistä raaka-aineista.
- Lisätään hiilivapaan energian säävarmaa tuotantoa ja vahvistetaan sähkön ja vedyn siirtoinfraa Suomessa. Teollisuudessa tähdätään korkean jalostusarvon investointeihin ja teknologian kehittämiseen. Tuetaan puhdasta energiaa hyödyntävän korkean jalostusarvon tuotannon investointeja Suomeen. Pidättäydytään tukemasta matalan jalostusasteen vientiä.
- Mahdollistetaan kotimaisten teknologisten vahvuuksien, kuten mobiiliverkkojen, puolijohteiden, tekoälyn, kvanttiteknologian, kyberturvan ja avaruusteknologian, kasvu panostamalla T&K-toimintaan, investointien houkutteluun ja osaajien saatavuuteen. Huolehditaan siitä, että EU:n lisääntyvät panostukset taloudelliseen turvallisuuteen tukevat näiden kriittisten teknologiasektorien kehitystä Suomessa.

2. Kasvun ja kansainvälistymisen rahoitus

Suomi tarvitsee lisää vientiyrityksiä vahvistamaan kansantalouden kasvua. Erityisesti pienten, keskisuurten ja ns. ”small midcap”-yritysten auttaminen skaalautumisessa, kansainvälistymisessä ja viennin rahoituksessa tulee saattaa verrokkimaiden tasolle. Julkisten rahoitustoimijoiden toimintaa tulee saada ketterämmäksi ja vauhdittaa yksityisen pääoman sijoituksia Suomeen mm. ottamalla maakuvatyö osaksi teollisuuspolitiikkaa.

- Viedään Finnveran lainsäädäntöuudistus ripeästi maaliin huomioiden yritysten kommentit valvonnasta, vastuista, viejien yhdenvertaisesta kohtelusta ja riskien jakamisesta, sekä korostetaan vahvemmin Finnveran vienninedistämistehtävää.
- Kevennetään pk-yrityksille EU-lainsäädännöstä kohdistuvaa pankkisäätelyä.
- Lisätään TESI-konsernin salkkuun vastaavat lainainstrumentit, jotka olivat lakkautetun Ilmastorahaston salkussa.
- Luodaan pysyvät rahoitusinstrumentit pilotti- ja demonstraatiovaiheen teollisten hankkeiden rahoitukseen.
- Lisätään julkisten rahoittajien ja yksityisten VC-tahojen yhteistyötä isojen kotimaisten kasvurahastojen synnyttämiseksi.
- Puolustusteollisuuden investointirahoituksesta on huolehdittava nykyistä paremmin. Suomen tulee jatkaa aktiivista työtään sen eteen, että Pohjoismaiden investointipankki ja Euroopan investointipankki poistavat rajoitteensa aseiden ja ammusten tuotannon rahoittamisesta.

3. Aineettoman pääoman kasvattaminen ja TKI-toiminnan lisärahoituksen kohdistaminen yritysvetoiseen tutkimukseen

Suomen tavoitteena on nostaa TK-intensiteetti v. 2030 mennessä neljään prosenttiin BKT:sta. Yritysten osuus on kaksi kolmasosaa rahoituksesta. Tavoitteena on lisätä korkean lisäarvon tuotteiden ja palvelujen kehittämistä Suomessa ja luoda uutta kilpailukykyistä vientiä. Kasvu ja vienti syntyy yritysten kilpailukyvystä. Julkisten lisäpanostusten tulee vivuttaa mahdollisimman tehokkaasti yksityisiä T&K-lisäinvestointeja, jotta uutta kilpailukykyistä vientitarjoomaa syntyy ja tavoiteltu 4 % taso saavutetaan. Tutkimusta tulee tehdä nykyistä enemmän yritysvetoisesti, jotta varmistetaan tutkimustulosten hyödyntäminen ja skaalautuminen uudeksi liiketoiminnaksi.

- Suunnataan T&K-toiminnan lisärahoitus yritysvetoiseen tutkimukseen. Näin saavutetaan paras vipuvaikutus yritysten omiin T&K-lisäinvestointeihin ja varmistetaan tutkimustulosten jalostuminen uusiksi tuotteiksi, palveluiksi ja vienniksi.
- Tuetaan korkean riskin disruptiivisia tutkimus- ja kehityshankkeita nykyistä korkeammalla tukiprosentilla.
- Yliopisto-yritys-yhteistutkimukseen kannustamiseksi yliopistojen tutkimusrahoituksesta nykyistä suurempi osa sidotaan tutkimusyhteistyöhön yritysten kanssa.
- Yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteiskäyttöiseen tutkimusinfraan investoidaan yrityksiä konsultoiden, ja sen käyttöä yritysten tutkimushankkeissa mahdollistetaan nykyistä tehokkaammin.

- Investoidaan uusia liiketoimintamalleja mahdollistavaan ja tuottavuutta parantavaan tekoälytutkimukseen, -kehitykseen ja tekoälyn käyttöönottoon yksityisellä ja julkisella sektorilla.
- Nopeutetaan Suomen IPR-strategian tekoa ja muodostetaan toimivat käytännöt tutkimuksessa syntyvän IPR:n nopeaksi kaupallistamiseksi yrityksissä.
- Luodaan uusi rahoitusinstrumentti tutkimustulosten tuotteistamisen ja kaupallistamisen varmistamiseksi.
- Hyödynnetään EU:n TKI-instrumentteja täysipainotteisesti ja luodaan BF:n ja yritysten yhteinen konsortiotyönyrkki, joka neuvoo yrityksiä ja auttaa kokoamaan voittavia konsortioita EU:n T&K-hakuihin.
- Edistetään Suomessa menestykseksi osoittautuneen veturiyritysmallin käyttöönottoa EU:n T&K-rahoituksen uutena instrumenttina.

4. Työhön johtavan maahanmuuton helpottaminen

Pula osaavasta työvoimasta nousee ongelmaksi kaikissa teollisuuspolitiikan teemoissa, esimerkiksi uusien tuotannollisten investointien ja palvelutarjooman kasvattamisen esteenä, T&K-panostusten lisäämisen pullonkaulana, digitalisaation, tekoälyn hyödyntämisen ja korkeamman arvonlisän tuotannon hidastajana, ja pk-yritysten kansainvälistymisen jarruna. Yritykset pitävät osaajapulaa suurimpana kasvun esteenä.

Suomen väestönkasvu perustuu yksinomaan positiiviseen nettomaahanmuuttoon. Huoltosuhteen palauttaminen 50 huollettavaan sataa työikäistä kohti vuoteen 2050 mennessä edellyttää arviolta 44000 työikäisen vuosittaista maahanmuuttoa. ETLAn arvion mukaan se lisää työpanosta 40 prosentilla vuoteen 2070 mennessä ja laskee valtion velkaa suhteessa BKT:en 40 prosenttiyksikköä vuosisadan vaihteeseen mennessä.

- Kansainvälisten osaajien aktiivinen houkuttelu valituista EU:n ulkopuolisista kohdemaista. Keskeytetyn Virtual Finland-hankkeen loppuunsaattaminen. Välittömästi tulee mahdollistaa Suomeen tulevien työntekijöiden digitaalinen etätunnistautuminen veronumeron ym. vaadittavien tietojen hankkimiseksi.
- Ulkomaisten opiskelijoiden törmäyttäminen suomalaisiin yrityksiin harjoitustöiden ja harjoittelupaikkojen muodossa, ja yritysten valmiuksien parantaminen ensimmäisen ulkomaisen työntekijän palkkaamiseen.
- Työhön johtavan maahanmuuton mahdollistaminen erityisosaajille. Työpaikan hakeminen Suomesta ei onnistu ulkomailta käsin, vaan Suomeen haluaville erityisosaajille tulee antaa mahdollisuus tulla Suomeen hakemaan työpaikkaa.
- Ulkomaisten osaajien kotouttamiseen panostaminen kunnissa, englanninkieliset koulutuspolut, tehokas kotimaisten kielten opetus ja puolisoiden työllistäminen.
- Suomessa asuvien ja työskentelevien ulkomaalaisten maastapoistumissääntelyn kohtuullistaminen työttömyystilanteessa.
- Ulkomailla suoritettujen tutkintojen nopea ja kattava hyväksyminen.

5. Koulutuksen ja elinikäisen oppimisen vahvistaminen ja joustavat opintopolut

Nuorena opiskeltu ammatti ei kanna koko työuraa. Uusi teknologia, digitalisaatio ja tekoäly muuttavat nopeasti osaajatarpeita ja edellyttävät meiltä kaikilta jatkuvaa uuden oppimista. Osaamistasovaatimukset kasvavat. Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja

ammatilliset oppilaitokset tulee valjastaa merkittävästi nykyistä tehokkaammin jatkuvan oppimisen alustoiksi:

- Korkeakoulutettujen osuus nuorista aikuisista tulee nostaa nykyistä 50 % tavoitetasoa korkeammalle, jotta korkeakoulutetun työvoiman määrä ei käänny laskuun.
- Kaikkiin oppilaitoksiin tulee muodostaa tutkintoja pienempiä opintokokonaisuuksia elinikäisen oppimisen mahdollistamiseksi. Kaikkien hyötyjien eli yhteiskunnan, yritysten ja yksilöiden tulee osallistua toiminnan rahoitukseen. Kokonaisuuksien suunnittelun tulee perustua ennakointitietoon ja tiiviiseen yhteistyöhön yritysten kanssa.
- Koulutustarpeiden ennakointia tulee tehostaa datapohjaisen ennakoinnin ja tiiviin yritysten kanssa käytävän vuoropuhelun avulla.

6. Fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurin vahvistaminen

Yhteiskunta vaatii toimiakseen infrastruktuurin, joka on aina toimintakykyinen ja tuo kilpailuetua yrityksille. Talous rakentuu kasvavissa määrin datan ja sen hyödyntämisen varaan. Jos data ei liiku ja jalostu, jäävät siitä saatavat hyödyt saavuttamatta. Siksi on varmistettava, että yhteiskunnan pehmeä digitaalinen infrastruktuuri eli datan jakamisen puitteet ovat kunnossa. Digitaalisten riskien hallitsemiseksi tarvitaan vahva kyberturvallisuusteollisuus, joka tuottaa yhteiskunnan digitaalisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden edellyttämät tuotteet, palvelut ja ratkaisut.

- Liikenne- ja logistiikkajärjestelmän tulee toimia yrityksille mahdollisimman kustannustehokkaasti, koska pitkät kuljetusmatkat Suomesta markkinoille heikentävät joka tapauksessa Suomessa toimivien yritysten kilpailukykyä. Logistiikkaketjujen automatisointia tulee edistää.
- Rakennetaan Euroopan parhaat sähkön ja vedyn kansalliset siirtoverkot, jotka houkuttelevat teollisia investointeja Suomeen.
- Tuetaan modernien digitaalisen riskienhallinnan keinojen käyttöönottoa yrityksissä ja vahvistetaan kyberturvallisuusalan kilpailukykyä hyödyntämällä EU-rahoitusta. Toteutetaan hallitusohjelmassa linjatut toimet hankkimalla Suomeen kvanttiaikakauden salausteknologiakyvykkyys (AQUA-status).
- Kehitetään yritysvetoisesti ja TEM:n Datatalouden kasvuohjelman edesauttamana datan jakamisen mahdollistavia data-avaruuksia (vrt. Data Spaces Alliance Finland), digitaalisia tuotepasseja ja muita kilpailukykyä edistäviä teollisen datan ratkaisuja. Huomioidaan EU:n uuden dataregulaation vaikutukset kotimaiseen teollisuuteen

7. Suomen teollisuuspolitiikka osana EU:n teollisuus- ja valtiontukipolitiikan kehitystä

EU:n uusi komissio on julkaissut kilpailukykykompassin Euroopan kilpailukyvyn parantamiseksi. Eurooppa on jäänyt jälkeen Aasiasta ja Yhdysvalloista kaikessa paitsi sääntelyn määrässä. Kilpailukyvyn parantamisessa on keskityttävä yritysten kilpailukykyyn.

- Tutkimustoiminnasta on saatava enemmän tuloksia. Euroopassa syntyy kolmasosa maailman tutkimusjulkaisuista mutta vain kymmenesosa niistä syntyvistä uusista liiketoiminnoista. Draghi ehdottaa enemmän panostuksia

perustutkimukseen ja startup/scaleup-toimintaan, mutta se ei ratkaise olemassa olevan teollisuuden uudistumisen haastetta, joka määrittelee Euroopan kilpailukyvyn seuraavien 10-20 vuoden aikana. Siksi EU:n tutkimusrahoitusta tulee seuraavassa puiteohjelmassa kohdistaa enemmän yritysvetoiseen tutkimukseen, kuten Suomessa on jo tehty veturiyritysohjelman kautta. Yritysvetoinen tutkimus muuttuu uudeksi liiketoiminnaksi ja parantaa kilpailukykyä nopeammin ja varmemmin kuin yliopistovetoinen perustutkimus.

- Euroopan ylisääntelyä on purettava ripeästi. ”Sääntelyn supervalta”-ajattelu ei ole tuonut Euroopalle kilpailuetua, päinvastoin eurooppalaiset yritykset investoivat Euroopan ulkopuolelle ylisääntelyn, byrokratian ja ylimitoitetun raportoinnin välttämiseksi.
- EU:n digitaalista sisämarkkinaa ei ole vieläkään olemassa, minkä johdosta digitaaliset kasvuyritykset yleisimmin ostetaan Yhdysvaltoihin tai Kiinaan ja ne kasvavat siellä. Nyt digital single market on vihdoin saatava aikaan.
- Valtiontukikilpailu Euroopassa tulee jatkumaan lähivuodet. Myös Suomen on varauduttava tähän ja kyettävä vastaamaan kilpailuun.
- Draghi ehdottaa energiaunionia ja uusia siirtoyhteyksiä Keski-Euroopan energiahintojen laskemiseksi. Tämä tarkoittaisi energian hinnan nousua Suomessa ja laskua muualla Euroopassa, eli suhteellisen kilpailuedun menetystä.
- Hiilineutraaliustavoitteista pidetään EU:ssa kiinni. Digitalisaatiolla ja avainteknologioilla on ratkaiseva merkitys puhtaan siirtymän toteutuksessa.
- Euroopan omavaraisuutta erityisesti kriittisissä teknologioissa ja niiden raaka-aineissa tulee kasvattaa ja riippuvuuksia vähentää. Suomi on maailman kärkeä tietoliikenneteknologiassa ja Euroopan kärkeä kvanttiteknologiassa, tekoälyssä, puolijohdeosaamisessa ja avaruusteknologiassa. Suomessa on merkittävästi kriittisiä raaka-aineita. Näistä vahvuuksista pitää rakentaa uutta ison mittakaavan liiketoimintaa Suomeen.
- Euroopan tulisi Draghin mukaan investoida 800 mrd vuodessa uudistumiseen. Tämän rahan on tultava pääosin yksityiseltä sektorilta - EU:n komission koko budjetti on vain 165 mrd vuodessa. Yksityisten investointien suuntaaminen Eurooppaan edellyttää, että yritykset näkevät Euroopan muita maanosia kilpailukykyisempänä toimintaympäristönä. Siihen on pitkä matka. Uusi investointirahasto voi olla siihen yksi työkalu, mikäli rahoitus suunnataan pelkästään excellence-perustein.
- 2020-luvun pysyväisluonteinen valtiontukikilpailu pakottaa myös Suomen huolehtimaan toimintaympäristönsä houkuttelevuudesta entistä laajemmalla keinovalikoimalla. Tarkkaan kohdennettujen kannustimien lisäksi voi olla tarpeen pohtia myös laajempia uudistuksia investointiympäristön houkuttelevuuden lisäämiseksi. Yhteisöveron merkittävä alentaminen olisi suoraviivainen tapa vastata kiristyvään kilpailuun teollisista investoinneista.

Kunnioittavasti

Matti Mannonen
Johtaja, Uudistuva teollisuus
p. 040-5447047
matti.mannonen@teknologiateollisuus.fi